

Україні в Гаазі допомогли літigators Eversheds

Завершилися слухання в справі «Румунія проти України»

Славик БІГУН

Спеціальний репортаж із Гааги

19 вересня 2008 року в Гаазі у Міжнародному Суді ООН завершилися майже триденні слухання у справі про делімітацію континентального шельфу та виключних економічних зон України та Румунії в Чорному морі. Серед 14 учасників української делегації під керівництвом Володимира Василенка, були й двоє юристів британської міжнародної юридичної фірми Eversheds.

СПРАВА ТА ЮРИСТИ

Слухання, які є завершальним етапом судового процесу й передують ухваленню рішення, розпочалися 2 вересня 2008 року. Ця справа знаходиться у провадженні Суду ще з осені 2004-го з ініціативи Румунії. Її приводом стали питання, що випливали з угоди, укладеної між Україною та Румунією в 1997 році з метою врегулювання питань щодо лінії розмежування морських просторів двох країн у Чорному морі (докладніше – читайте «ЮГ» №10, №16, 2006).

Очікується, що розглянувши аргументи сторін, Суд ухвалить рішення, яке визначить координати проходження лінії делімітації морських просторів України та Румунії у Чорному морі. Як відзначи-

ли в МЗС України, зважаючи на усталену практику Суду справах з морської делімітації, можна очікувати ухвалення рішення упродовж наступних кількох місяців.

Усні слухання розпочали румунські юристи, які протягом тижня викладали Суду позиції румунської сторони. Впродовж другого тижня свої позиції представила українська сторона. На третьому тижні сторони виклали свої остаточні аргументи. Юристи української сторони, виступаючи в процесі, мали останнє слово.

Цікаво, що з початком усних слухань усі документи письмового провадження, яке тривало з 2005 по 2007 рік, стали відкритими. Як офіційно зазначають у МЗС України, захист інтересів України на слуханнях забезпечується урядовою делегацією, очолюваною Уповноваженим України, Надзвичайним і Повноважним Послом України Володимиром Василенком. На чолі румунської делегації – Уповноважений Румунії, Генеральний Директор МЗС Румунії Богдан Ауреску.

Із оприлюднених документів стало відомо, що Україну в процесі представляють 14 осіб, Румунію – 19. 3-поміж багатьох поважних представників «урядової делегації»

були й два юристи ЮФ Eversheds – Родман Банді (Bundy) та Лоретта Малінтоппі (Malintoppi). До речі, румуни не найняли жодного юриста юридичної фірми (хоча й скористалися допомогою авторитетних правознавців).

ЮРИСТИ

Зовнішніх юристів було обрано не випадково. Партнер ЮФ Eversheds Родман Банді має досвід участі у міжнародних судових і арбітражних процесах. Зокрема він представляв інші держави та міжнародні корпорації в низці процесів, які розглядали Міжнародний Суд ООН, Міжнародний центр із вирішення інвестиційних спорів (ICSID) тощо. Він представляв Індонезію в міждержавному спорі у справі Міжнародного суду ООН щодо суверенітету над двома островами біля узбережжя Борнео. На його рахунок представництво уряду Ефіопії в арбітражних справах, а також Пакистану в справі щодо угоди про будівництво атомного заводу (дамби) на суму 450 млн доларів у Пакистані.

Є у офіційній біографії Банді й згадка, щоправда прихована, про представництво України. Його сторінка на Інтернет-сайті фірми повідомляє, що він «представляє європейську державу та азіатську державу в справах у Міжнародному суді ООН щодо спірного суверенітету та делімітації морських кордонів». Сам містер Банді відзначив «Юридичній газеті», що не коментуватиме питань, пов'язаних із процесом, однак погодився в окремому інтерв'ю прокоментувати процесуальні питання.

ВИСТУПИ

Юристи Eversheds, як й інші юристи української сторони, виступали вповнено й переконливо. Зокрема в четвер і п'ятницю (18-19 вересня) під час другого раунду усних слухань спочатку інший авторитетний український представник – сер Майкл Вуд відреагував на виступи «румунських юристів» – професора Кроуфорда та С. Оллесона щодо існування погодженої у 1949 році лінії кордону. Згодом Родман Банді спростовував наведені з румунського боку професо-

Судді Міжнародного Суду ООН 19 вересня 2008 року. Ліворуч – представники України

рами Кроуфордом та Ловом аргументи щодо релевантних узбережжів сторін. Лоретта Малінтоппі присвятила свій виступ питанням видачі ліцензій на розвідку нафтогазових родовищ і прикордонного патрулювання, а також спростувала аргументи Румунії щодо зам-

наченні справедливої лінії делімітації. Згодом Родман Банді присвятив свій заключний виступ обґрунтуванню справедливого характеру лінії делімітації, пропонованої Україною, а також таким питанням як визначення релевантної зони, застосування тесту про-

Лоретта Малінтоппі, старший юрист ЮФ Eversheds, представляла Україну в Міжнародному Суді ООН

кненого чи напівзамкненого характеру Чорного моря. Вона також торкнулася деяких питань, пов'язаних із островом Зміїний.

У п'ятницю професор Кенедек надав опонентам відповідь щодо побудови тимчасової рівновіддаленої лінії та спеціальних обставин, які мають бути враховані при виз-

порційності та принципу незаяхання на морські простори. Зрештою, Володимир Василенко представив пропоновану Україною лінію делімітації, а також висловив слова вдячності та поваги учасникам процесу, зокрема суддям і представникам Суду.

Українська команда в повному складі. Фото в Палаці Миру – місцерозташування Міжнародного Суду ООН

«Жарти румунів розважали, але були недоречними. Юридичні радники Румунії не спромоглися серйозно похитнути аргументи України»

Володимир ВАСИЛЕНКО,

Уповноважений України в Міжнародному Суді ООН у справі «Румунія проти України»

3. Минулого понеділка румунська сторона заявила: «після більш ніж 10 годин виступів української сторони обґрунтування нею своєї лінії делімітації тривало лише 3 хвилини». Дійсно, Україна витратила порівняно незначний час для остаточного представлення своєї лінії делімітації. Однак це досить просте завдання і не вимагало більше часу, оскільки як письмові процесуальні документи, представлені Україною Суду, так і викладення позиції України під час усних слухань були присвячені саме детальному обґрунтуванню української лінії делімітації, яка є конструктивною, справедливою та базується на практиці Суду. Юридичні радники Румунії доклали значних зусиль для того, щоб спотворити географічні обставини справи, і тому Україна також мала витратити багато часу для спростування їхнього хибного підходу.

4. Румунська сторона атакувала нашу юридичну аргументацію, застосовуючи жарти, історичні анекдоти та сумнівні натяки щодо несумлінності поведінки України. Жарти розважали, але були недоречними. Ми ж зосередилися на викладенні правової аргументації, як і належить при розгляді справ цим Судом. З іншого боку, юридичні рад-

ники Румунії не спромоглися серйозно похитнути аргументи України щодо хибної побудови Румунією своєї лінії делімітації.

Пані Голово, шановні судді,

5. Тепер я хотів би спростувати деякі зухвалі заяви Уповноваженого Румунії, а потім окреслити загальну структуру відповіді України на питання, порушені юридичними радниками Румунії під час другого раунду.

6. У ході першого раунду усних слухань я не бажав детально відповідати на представлене Уповноваженим Румунії викривлене бачення історії. Я також не мав наміру робити це у другому раунді. Однак, я змушений відреагувати на його виступ у понеділок і категорично відкинути закиди, що територіальне status quo між Україною та Румунією є результатом «несправедливостей минулого», які «надалі не мають збільшуватися». Вражаючою була заява Уповноваженого Румунії, який зайшов так далеко, що сказав: «Було б так неетичним поглиблювати наслідки, породжені явними порушеннями міжнародного права». Говорючи це, він мав на увазі, що повоєнний територіальний устрій, підґрунтям якого є Паризький мирний договір, був неетичним і неза-

конним. Така оцінка не потребує жодних коментарів.

...9. Суверенітет України над всією її територією, у тому числі островом Зміїний, був підтверджений Договором 1997 року між Україною та Румунією про відносини добросусідства і співробітництва, Додатковою угодою до нього та Договором 2003 року між Україною та Румунією про режим державного кордону, які були належним чином ратифіковані парламентами обох країн. Саме ці угоди є правовою базою для розмежування континентального шельфу та виключних економічних зон сторін.

Пані Голово,

10. У своєму вступному слові у понеділок Уповноважений Румунії повторив свої твердження про досягнення «двостороннього правового компромісу» при укладенні Договору 1997 року про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією і Додаткової угоди. Я хочу чітко заявити, що я, як голова української групи експертів та член української урядової делегації, очолюваної Міністром закордонних справ України Геннадієм Удовенком, особисто брав участь у процесі переговорів, розробки тексту, парафування та підписання зазначеного Договору та Додаткової угоди в Києві. Це була спільна робота з моїм румунським

візаві паном Думітру Чаушу, який був головою румунської команди експертів та членом румунської урядової делегації, очолюваної Міністром закордонних справ Румунії Адріаном Северіном. Згодом, як член офіційної делегації України, я брав участь у церемонії підписання цих документів Президентом обох країн 2 червня 1997 року в Констанці.

11. Ані в Києві, ані в Констанці не було будь-якої домовленості – ні явної, ні мовчазної, – щодо будь-якого компромісу поза рамками підписаних документів. Насправді досягнутий компроміс був зафіксований у самій Додатковій угоді....

12. Я також категорично відкидаю настирливі закиди Уповноваженого Румунії стосовно діяльності України на острові Зміїний. Україна не має зобов'язання утримуватися від розвитку інфраструктури острова з єдиним винятком: не розміщувати наступальні озброєння на ньому. Вся діяльність українського уряду на острові, на яку посилалась делегація Румунії під час усних слухань, є ніщо інше, як реалізація Україною суверенних прав на своїй власній території. Як знов пояснять юридичні радники України, немає жодних підстав, аби стверджувати, що діяльність становить «доказ, спрямований проти власних інтересів України»...

Наводимо витяги з виступу Уповноваженого України Володимира Василенка в Міжнародному Суді ООН, 18 вересня 2008 року:

Пані Голово, шановні судді,

1. Я маю честь як Уповноважений України почати другу частину презентації позиції України під час усних слухань.

2. Ми уважно вивчили додаткову аргументацію, представлену Румунією на початку цього тижня, і не знайшли нічого радикально нового, що могло би похитнути основи позиції України або поставити під сумнів запропоновану Україною лінію делімітації.